

Яна Мартьянова,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Ігор Срібняк,

Київський університет імені Бориса Грінченка

Ганна Хлебїна,

Слов'янська бібліотека,

Національна бібліотека Чеської Республіки (Прага)

МАТЕРІАЛИ ЧАСОПISУ «УКРАЇНСЬКИЙ СКИТАЛЕЦЬ» ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТАБОРОВОГО ПОВСЯКДЕННЯ ІНТЕРНОВАНИХ ВОЯКІВ–УКРАЇНЦІВ УГА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ (1922 р.)*

Прикметною особливістю таборового повсякдення інтернованих вояків-українців Української Галицької Армії у Чехословаччині у першій половині 1920-х рр., була інтенсивна національно-організаційна робота, яка провадилась в середовищі таборян. Однією з найважливіших її складових було видання таборових часописів, які з моменту своєї появи стали справжніми літописцями життєдіяльності таборян. Уміщення на їх шпальтах різноманітних матеріалів про функціонування українських таборових гуртків та інституцій зробило їх важливим і цінним джерелом з їх діяльності. Нині вони мають першорядне значення для цілісного відтворення життя і повсякдення інтернованих, дозволяючи зрозуміти настрої та рефлексії загалу таборян. Все це актуалізує потребу введення матеріалів таборової преси до наукового обігу та їх широкого використання.

Це твердження повною мірою стосується часопису «Український скиталець», який ви-

давався спочатку в таборі Ліберці (1920 р.), потім в Йозефові (1921-1922 рр.), перемістившись насамкінець до Відня (1923-1924 рр.). Довший час він залишалась для інтернованих першорядним інформаційним джерелом, завдяки якому таборяни отримували інформацію про головні суспільно-політичні події в Україні та Європі. Читаючи таборовий журнал інтерновані вояки-українці здобували нові знання, отримували духовну поживу та розраду. У підсумку «Український скиталець» (разом з іншими культурно-освітніми осередками в таборі) успішно сповняв мобілізаційно-організаційну функцію у середовищі українського вояцтва.

Окремі аспекти історії видання часопису «Український скиталець», а також його тематичне наповнення є вже досить проясненими завдяки зусиллям історика української таборової преси Наталії Сидоренко¹. Коротка інформація про журнал була наведена в ще одній статті², але через її оглядовий характер вона не містила важливого для відтворення його видавничої історії фактажу. З метою

* Díl «Materiály časopisu „Ukrajinskyj skytalec“ jako zdroj pro rekonstrukci každodenního života tábora pro internované ukrajinské vojáky UHA v Československu (1922)» vznikl na základě institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace poskytované Ministerstvem kultury (rozділ «Матеріали часопису „Український скиталець“ як джерело для реконструкції таборового повсякдення інтернованих вояків-українців УГА в Чехословаччині (1922 р.)» був підготовлений на основі інституційної підтримки довгострокового концептуального розвитку науково-дослідної організації, наданої Міністерством культури Чеської Республіки) – авт.

¹ Сидоренко Н. Відчажнута від рідного дерева галузка (Таборовий часопис «Український Скиталець» (Ліберці-Йозефов-Відень, 1920-1923) та його значення у формуванні національної громади у Чехії) // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. К., 1997. Вип.5. С.66-72; Сидоренко Н. Національно-духовне самоствердження. Ч.II: Преса інтернованих українців та цивільної еміграції (Чехія, Польща, Румунія, Єгипет. Київ: дослідницький центр історії української преси, 2000. С.12-30.

² Срібняк І. Преса інтернованих частин Української Галицької Армії у Чехословаччині (1919-1921 рр.) // Магістеріум, К., 2006. Вип.22. С.76–80.

повнішого відтворення таборового повсякдення українського вояцтва у таборах Ліберці (Ліберець) та Йозефов (Чехословаччина, нині обидва в Чехії – *авт.*) матеріали «Українського скитальця» були використані у монографії Ігоря Срібняка¹.

У 2008 р. «Український скиталець» став об'єктом наукових зацікавлень історика Олексія Фуртеса, який у рамках окремої статті проаналізував ступень представленості мемуаристики на шпальтах цього видання². Матеріали цього журналу були використані для підготовки статті, присвяченої розкриттю специфіки функціонування українського аматорського театру в Йозефові³. Інтерес до історії цього журналу не згасає й сьогодні, на підтвердження чого свідчить включення короткого нарису про «Український скиталець» до чергового номеру часопису «Україна Модерна»⁴.

* * *

На шпальтах часопису «Український скиталець» розміщувалась різноманітна інформація про життя і побут інтернованих у таборі Йозефов, і зокрема – про історію видання самого журналу та склад його редколегії. Обов'язки його редактора спочатку виконував поручник Я.Голота, але у зв'язку з його від'їздом на початку лютого 1922 р. для навчання – Культурно-Просвітній кружок табору – створив 3 березня нову редколегію часопису в складі поручника П.Будза та четарів І. Мельницького і М. Дольницького⁵. Скрутні обставини табірної

існування обумовили ту обставину, що до 4-го числа (ч.1-2 за 1920 р. і ч.3 за 1921 р.) часопис спочатку з'являвся у рукописному вигляді, а потім (до 9-го числа) друкувався на машинці, і тільки з 10-го номеру (листопад-грудень 1921 р.) він починає виготовлятися у таборі Йозефов на професійному поліграфічному рівні. Внаслідок того, що видання «Українського Скитальця» було збитковою справою, його редакція впродовж усього терміну його «таборового» існування отримувала дотації від КПК (до 2000 крон чехословацьких, к.ч.)⁶.

У центрі уваги часопису була діяльність просвітніх гуртків та активізм таборян у цій царині. З його матеріалів можна дізнатись про специфіку роботи одномісячних курсів для малописьменних і неписьменних вояків УГА, які були відкриті 3 березня 1922 р. для всіх бажаючих (на них вписалося 32 стрільця); з 1 серпня четар В.Флюнт навчав грамоті ще 19 неписьменних і малописьменних стрільців УГА⁷. Всі видатки, пов'язані з організацією та проведенням курсів, покривалися управою КПК, тоді як майже всі викладацькі посади на курсах заміщувалися членами Учительської секції, які працювали на громадських засадах.

Діяв у таборі й поштово-телеграфічний курс, випускники якого отримали 23 травня 1922 р. відповідні свідоцтва, які визнавалися урядом ЧСР⁸. У серпні ц.р. у Йозефові було проведено курс з англійської (викладач – четар Ю.Бровко) і французької (поручник І.Веґера) мов, які відвідували переважно студенти, що тимчасово перебували у таборі. Час від часу у таборі проводились окремі виклади, до участі в яких могли зголоситись всі бажаючі. Так, зокрема, 4 серпня 1922 р. четар М.Дольницький прочитав для таборового загалу свій реферат на тему «Історія Східної Галичини», який із зацікавленням був вислуханий численною аудиторією вояків⁹. Заходами україн-

3 життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Ч.13. С.7.

6 З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.18. С.9.

7 З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.14. С.7; Ч.18. С.8.

8 З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.15. С.9.

9 З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.18. С.8.

¹ Срібняк І. Українці на чужині. Полонені та інтерновані вояки-українці в країнах Центральної та Південно-Східної Європи (1919-1924 рр.): становище, організація, культурно-просвітницька діяльність. К., 2000, С.98-128.

² Фуртес О. Історико-мемуарний літопис УГА «Український Скиталець», 1920-1923 рр. // Україна: культура на спадщина, національна свідомість, державність. Львів, 2008. Вип.17. С.130–137.

³ Срібняк І., Срібняк М. Діяльність театральномистецьких осередків у таборі інтернованих вояків Української Галицької Армії в Йозефові, Чехословаччина (1922-1924 рр.) // Текст і образ: актуальні проблеми історії мистецтва. Науковий електронний журнал. К., 2017. Вип. 2(4). С. 115-129.

⁴ Мартянова Я., Срібняк І. «Український Скиталець» (Ліберці-Йозефов-Відень), 1920-1923 рр.: до історії видання часопису // Україна модерна. 2021. № 30 (в друці).

⁵ Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.12. С.18;

ського командування табору проводилися й т.зв. «відчити», на яких розглядалися головні політичні події в світі¹.

Ефективно виконував «Український скиталець» й свою організаційно-мобілізаційну місію: спільно з редакцією журналу «Український Стрілець» (з табору в Німецькому Яблонному) часопис ініціював збір коштів для спорудження пам'ятника померлим у Чехословаччині воякам УГА. Ця ініціатива знайшла повне розуміння й цілковиту підтримку серед таборян, які за порівняно короткий час зібрали загалом 38026,24 к.ч. (22677,44 к.ч. у Німецькому Яблонному і 15348,80 к.ч. в Йозефові)². На зібрані кошти була придбана ділянка землі, на якій облаштовано військовий цвинтар (тут у різний час було поховано 57 вояків УГА). На початку травня 1922 р. на цвинтарі був встановлений гранітний пам'ятник (авторства різьбаря четаря УГА Бринського) у вигляді стели, біля якої «сидить зажурений кам'яний кобзар, а окам'янілі його руки спочивають на бандурі»³. Пам'ятник, «обведений прегарною огорожею з гранітових стовпців [с]получених між собою ланцом (ланцюгом – *авт.*), став, за оцінкою «Українського Скитальця», «живим свідком наших визвольних змагань та нашої культури»⁴.

Гуртували вояцтво УГА й повідомлення часопису про відзначення національних свят, проведення академій та концерти, які «мали на меті в першу чергу збереження рідної традиції і плекання пошани для національних геніїв та національних гордоців»⁵. Зокрема 25 березня 1922 р. у таборі відбулося «Свято Шевченка», програма якого включала в себе «Святочну академію», шевченківські читання у всіх відділах інтернованих військ УГА, концерт та театральні вистави⁶. 2 травня у залі

таборового театру відбулася ще одна «Святочна академія», присвячена вшануванню пам'яті гетьмана П. Сагайдачного з нагоди 300-літніх роковин його смерті. У програмі були виступи хорів, концерт та виступ четаря М. Дольницького з рефератом про життя та діяльність славетного гетьмана⁷.

Редколегія «Українського Скитальця» взяла активну участь у підготовчих заходах до видання «Пропамятної Книги еміграції земель З.У.Н.Р.», яка, звертаючись до загальновідомого вислову («Еміграція – це проба сили кожного народу»), в одному з чисел таборового часопису наголосила, що ця книга має стати «вірним показником нашої вартості, нашої внутрішньої сили. Має вона бути рахунком нашої національної совісті й як така, дороговказом і [...] важною пересторогою для нас та цінним матеріалом для будучих поколінь. Стане вона звеном нерозривного спаєння нас зі світлою традицією нашого народу [...] й грімкою сурмою, що невпинно зватиме нас і будучі покоління до бою за свободу й велич нашої Вітчизни»⁸. Всі отримувані для згадуваної Книги матеріали розглядалися оцінювальною комісією історичної секції КПК у складі голови КПК І. Мельницького, голови історичної секції КПК М. Дольницького, архіваріуса С. Пастернака, редактора «Українського скитальця» П. Будза, четаря І. Медведа і поручника К. Купчанка⁹.

На шпальтах часопису уміщувалась інформація про важливі ініціативи таборян, що були покликані зміцнити єдність лав інтернованих. Цій меті зокрема слугувало створення статуту «Кружка підстаршин Українського Військового Табору в Йозефові» («Підстаршинського Кружка Української Галицької Армії»). Ініціаторами його заснування виступили підстаршини Ю. Курик і Г. Трусевич, які ще у вересні 1921 р. розробили проект його статуту. Метою Кружка мало стати «плекання військових чеснот, національної свідомості, [...] товариського життя, поглиблення фахового знання та удержання карності» (дисципліни –

¹ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.13. С.7; Ч.15. С.8.

² Звіт діяльності Комітету побудови пам'ятника в Німецькому Яблонному // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.14. С.15.

³ ЦДАВО України, ф.3520, оп.1, спр.9, арк.167-168.

⁴ Звіт діяльності Комітету побудови пам'ятника в Німецькому Яблонному // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.14. С.15-16.

⁵ ЦДАВО України, ф.3521, оп.2, спр.145, арк.7.

⁶ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.13. С.8-9.

⁷ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.15. С.8.

⁸ До еміграції земель З.У.Н.Р. // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.16. С.14.

⁹ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.16. С.14.

авт.), а також надання матеріальної допомоги членам Кружка та їх родинам, опіка над вдовами і сиротами¹.

Особливо активно Кружок розвинув свою діяльність влітку 1922 р., коли з числа підстаршин у таборі було створено т.зв. «Січову Дружину» на чолі з поручником Довбенком, члени якої регулярно збиралися для виконання колективних військово-спортивних вправ. 19 серпня 1922 р. аматорський театральний гурток здійснив на сцені таборового театру свою першу виставу «Розумний і дурень» Карпенка-Карого, яка була схвально зустрінута таборянами². Члени товариства брали активну участь у «національних святах та різних таборових святкових або маніфестаційних виступах», збирали спомини учасників бойових подій з ціллю їх вміщення у власному альманасі. До листопада 1922 р. бібліотека гуртка збільшилася «до 155 чисел белетристичного змісту, головню історичного»; у складі організації на цей час перебувало 279 вояків³.

Ця спільна «товариська праця у гурті» – за оцінкою одного із членів Кружка – «відсвіжувала і хоронила від зневіри», а прагнення управи гуртка «до віднови й поглиблення військового знання, до виплекання і збереження товариської єдності і взаємного довір'я, а понад усе до заховання[...] військових чеснот українського воїна» серед підстаршинства УГА дало можливість перетворити організацію на згуртований осередок однодумців, готових непохитно стояти в обороні своєї Батьківщини⁴.

Творчі здобутки таборових артистів-аматорів регулярно висвітлювались на сторінках часопису, за підрахунками якого тільки упродовж грудня 1921 – квітня 1922 рр. заходами членів театральної секції КПК було підготовлено 17 вистав (у т. ч. – «Ой не ходи Грицю та на вечорниці» М. Старицького, «Катерина» і «Назар Стодоля» Т. Шевченка, «Людське

щастя» Яновської та ін.)⁵. 19 серпня 1922 р. силами аматорського театрального гуртка на сцені таборового театру була поставлена вистава «Розумний і дурень» Карпенка-Карого, яка була схвально зустрінута таборянами⁶.

Особливо помітною віхою у діяльності театру стала вистава п'єси С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм», яка була підготовлена зусиллями четарів В.Флонта і В.Миханцьо та диригентом четарем Бобиком. На цю подію таборовий часопис відгукнувся схвальною рецензією, в якій було проаналізовано творчий доробок колективу артистів-аматорів та визначено його роль у повсякденні інтернованого вояцтва⁷. На думку редакції «Українського Скитальця», діяльність театральної секції мала велике значення для всього таборового загалу, підтримуючи інтернованих у тяжку годину. Театр зменшував «їхню тугу за рідним життям, за рідними сторонами, рідною піснею, звичаями», а такою вчив «життя емігрантів, ушляхотнював їхню душу, сталив і гуртував їхнього духа та вказував їм правдивий шлях у довгому скитанню»⁸.

У тісному контакті з акторами-аматорами діяла співацька секція КПК (голова – поручник Горак, з 30 січня 1922 р. – майор Лянг, пізніше поручник Р.Борисевич), яка була створена 15 грудня 1921 р. Заходами секції було створено старшинський хор у складі 31 хориста, який з кінця березня 1922 р. розпочав свої виступи у таборі під орудою поручника М.Гнідого⁹.

Не залишилась поза увагою часопису діяльність спортивної секції КПК, заходами якої було розпочато сокільські вправи, заняття з легкої атлетики, футболу, тенісу і боксу¹⁰. Крім того, члени секції активно долучались до організації спортивних свят у таборі та поза його межами. Одне з таких свят, влаштоване

¹ ЦДАВО України, ф.3521, оп.2, спр.104, арк.5; див. також: З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.13. С.9.

² З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.18. С.9.

³ В-К. Підстаршинський гурток українського військового табору в Йозефові // Український Скиталець. Відень, 1922. Ч.20. С.44.

⁴ В-К. Підстаршинський гурток... // Український Скиталець. Відень, 1922. Ч.20. С.43, 45.

⁵ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.12. С.12; Ч.13. С.7-8 та ін.

⁶ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.18. С.9.

⁷ Запорожець за Дунаєм // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.17. С.8-9.

⁸ Запорожець за Дунаєм // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.17. С.8.

⁹ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.13. С.8.

¹⁰ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.13. С.8.

спільно з чеськими спортсменами з Яромежа, відбулося 27 серпня 1922 р. Спортивні вправи зібрали численну глядацьку аудиторію з числа інтернованих та дозволили членам секції зібрати 785 к.ч. на потреби секції¹.

Майже в кожному числі «Українського скитальця» – в рубриці «З життя-буття в таборі в Йозефові» – фігурувала інформація про допомогу таборянам, яка надавалась жертводавцями. У 1922 р. інтернованому українському вояцтву найактивніше допомагали Маніфестаційний і Допомоговий комітети (Філадельфія), товариство «Сокіл» (Нью-Йорк), відділ Ліги американських горожан українського походження (Трентон), товариство «Народна поміч» і Українська жіноча громада (Нью-Йорк) та ін. Значні кошти надійшли й від приватних осіб з США і Канади (від С.Лемішка, І.Прокіпчука, Д.Грицяя, о.П.Каменецького, о.Г.Климовича, о.А.Сарматюка, А.Зазуляка, Д.Лазоренка, П.Войціховського та ін.). До цієї акції долучались й Військова канцелярія Диктатора ЗУНР у Відні, Центральний допомоговий комітет у Празі (ЧСР)².

Фінансова допомога надходила й від Українського Червоного Хреста (Вінніпег), який, зокрема, передав у 1922 р. на потреби інтернованих вояків УГА 1247 \$ (доларів США); «Січова організація Українців» (Чикаго) – 698 \$, «Товариство української молоді» (Нью-Йорк) – 300 \$, «Жіночий комітет» (Скрентон) – 274,80 \$, «Січова організація» (Клівленд) – 255 \$, а також інші українські організації (у т.ч.: товариство «Січ» (Філадельфія), «Український Народний Комітет» (Манчестер), «Український Народний Союз» (Джерсі-Сіті), «Український Комітет несення помочі Рідному Краєві в Брукліні», «Українське емігрантське бюро» (Нью-Йорк), редакції українських газет «Свобода» і «Америка» (відповідно – Джерсі-сіті та Філадельфія), «Горожанський комітет» (Скрентон), «Жіноче

Товариство» (Нью-Йорк), сотенні відділи січових організацій, окремі особи (Теодор Пізнак, О. М. Залітач, оо. Іван Остап, Григорій Климович та ін.)³.

Загалом же упродовж 1922 р. українцями Америки було надіслано пожертв на загальну суму 418626 к.ч. (у т.ч.: на допомогу емігрантам у ЧСР – 277654 к.ч., «жертви на допомогу для Галичини» склали 46773 к.ч., для «Товариства прихильників освіти у Відні» надійшло 39590 к.ч., а також менші суми надходили для «Комітету помочі жертвам війни у Відні», для Українського Вільного Університету в Празі та на інші благодійні цілі. З цієї суми за призначенням було перераховано – 382124 к.ч., а також ще 25 \$ (посилки на приватні адреси) і 16,10 ліврів (для Київської академії наук)⁴.

Моральну й матеріальну допомогу інтернованому вояцтву в ЧСР надавали й окремі українські церковні діячі. Так, зокрема, 14 серпня 1922 р. табір відвідав єпископ Луцький о. д-р О.Боцяк, який наступного дня відправив на площі Службу Божу і звернувся до вояцтва з проповіддю, що була надрукована на шпальтах «Українського Скитальця»⁵.

У свою чергу інтерноване вояцтво УГА завжди брало активну участь у всіх високопатріотичних благодійних акціях, покликаних матеріально підтримати діяльність українських установ у Східній Галичині та Наддніпрянській Україні. Так, зокрема, у серпні 1922 р. на заклик «Краєвого комітету допомоги голодній Україні» у Львові вояки УГА провели збір коштів, зібравши загалом 34006,29 к.ч.⁶ Збір коштів тривав і пізніше, зокрема, тільки два робітничі відділи УГА (в Ліберці та Береговому) наприкінці 1922 р. зібрали на потреби голодуючих відповідно 562 і 650 к.ч.⁷

¹ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч.18. С.9.

² З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч. 13. С. 7; Ч. 14. С. 8; Ч. 15. С. 8; Касовий звіт «Самопомочі» допомогової централі для частин Української Галицької Армії // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч. 16. С. 16; Ч. 17. С. 15; Ч. 18. С. 15; Ч. 19. С. 33 та ін.

³ Зіставлення рахунків за час від 1. січня до 31. грудня 1922. // Український Скиталець. Відень, 1923. 15 липня. Ч. 14(36). С. 24-26.

⁴ Зіставлення рахунків за час від 1. січня до 31. грудня 1922. // Український Скиталець. Відень, 1923. 15 липня. Ч. 14(36). С. 23-24.

⁵ З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч. 18. С. 8.

⁶ Допомога голодній Україні // Український Скиталець. Відень, 1922. Ч.19. С.29-31.

⁷ Український Скиталець. Відень, 1923. Ч. 1(23). С. 60–61; Ч. 6(28). С. 41.

Потреба захистити інтереси жінок, які разом з дітьми найбільше потерпали від таборових умов життя, обумовило заснування у березні 1922 р. в Йозефові й «Жіночої самопомочі» (голова – Олена Січинська-Левицька), яка провадила свою діяльність у тісному контакті з «Комітетом українських жінок» у Празі¹. Завдяки допомозі з боку «Комітету» в таборі було організоване виготовлення українських вишиванок, які потім реалізовувалися у ЧСР та поза її межами, що давало можливість заробити хоча б невеликі кошти на потреби українського жіноцтва в Йозефові – про що також повідомлялось на шпальтах «Українського скитальця»².

Отже, навіть побіжне ознайомлення з матеріалами журналу «Український скиталець» дає підстави стверджувати, що вони являють собою першокласний джерельний матеріал, використання якого дозволяє реконструювати основні прояви таборового повсякдення інтернованих вояків-українців у Йозефові.

¹ Наріжний С. Українська еміграція. Культурна праця української еміграції між двома Світовими війнами. Прага, 1942. Ч. I. С. 61, 66.

² З життя-буття в таборі в Йозефові // Український Скиталець. Йозефов, 1922. Ч. 13. С. 9.

На його шпальтах залишилися зафіксованими найголовніші прояви активізму вояків-українців та результати діяльності створених ними таборових національно-просвітницьких та культурно-мистецьких організацій. Журнал регулярно інформував про досягнення українських таборових організацій на просвітницькій ниві, уміщував рецензії на театральні вистави та концерти, публікував інформацію про благодійні акції таборян тощо.

Дуже успішно часопис виконував й місію сполучника між таборовими організаціями та тими вояками, які працювали в складі робітничих команд у різних місцевостях Чехословаччини. Для інтернованих надзвичайно важливим було те, що часопис завжди звертався до них із словом підтримки та розради, вселяючи в душі таборян надію на повернення додому, виконуючи в них віру в державне самоствердження України та необхідність її збройного захисту. Відтак «Український скиталець» став справжнім літописцем історії української громади табору Йозефов, в його матеріалах наочно закарбувався процес духовного самоствердження вояків-українців.